

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

KRZYSZTOF PIETRASZKIEWICZ

PREZES

Warszawa, 19 października 2022 r.

Pan Kazimierz Kleina
Przewodniczący Komisji
Budżetu i Finansów Publicznych

Pan Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

Pan Aleksander Pociąg
Przewodniczący Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji

dot. druku senackiego nr 834

Senatowi Senacie Senatorowie,

w związku z przekazaniem do Senatu *ustawy z dnia 6 października 2022 r. o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie* (druk senacki nr 834, dalej także: „Ustawa”), uprzejmie przekazuję stanowisko Związku Banków Polskich.

Związek Banków Polskich wnosi o przyjęcie zaproponowanych poprawek legislacyjnych. **Zwracam szczególną uwagę na poprawkę do art. 7 pkt 4 Ustawy (zmiana art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim), której przyjęcie zapewni warunki do udzielania przez legalnie działających kredytodawców bezpiecznego finansowania kredytem – umową zawieraną na średnie i długie okresy, z ratalnym sposobem spłaty.**

Ponadto, wobec przyjętej przez Sejm zmiany w art. 9a ust.8 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie obowiązku przekazywania przez instytucje pożyczkowe do instytucji, o której mowa w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego informacji o udzieleniu kredytu konsumenckiego i o zaległościach w jego spłacie konieczne jest jeszcze przyjęcie zaproponowanej w piśmie poprawki, **co zapewni spójność tego przepisu ze zmianami już wprowadzonymi w art. 4 pkt 3 Ustawy dot. nowego brzmienia art. 105 ust. 4 pkt 6 ustawy - Prawo bankowe** oraz – aby uniknąć wewnętrznej kolizji przepisów w ustawie o kredycie konsumenckim, jak również

kolizji tej ustawy z Prawem bankowym – wprowadzenie dwóch oczywistych wymienionych poprawek w ustawie o kredycie konsumenckim i w ustawie – Prawo bankowe.

Ad. art. 4 Ustawy (art. 105 ust. 4e, ust. 4f i ust. 4g).

Związek Banków Polskich wnosi o zmianę art. 105 Prawa bankowego poprzez wykreślenie ust. 4e, ust. 4f i ust. 4g, które uzależniają udostępnienie przez instytucję utworzoną na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego instytucjom pożyczkowym informacji stanowiących tajemnicę bankową od zgody klienta. Ta zmiana pozwoli na zrównanie instytucji pożyczkowych w dostępie do danych gromadzonych przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego z pozostałymi instytucjami mającymi ustawowy dostęp do takich danych.

Brak tej zmiany spowoduje natomiast, że instytucja pożyczkowa, aby móc pozyskać dane z instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego dla celów oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego będzie musiała mieć zgodę konsumenta, podczas gdy pozostałe instytucje wymienione w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego nie mają obowiązku posiadania zgody, w tym dopisane do art. 105 ust. 4 Prawa bankowego instytucje płatnicze. Taki stan prowadziłby do niczym nieuzasadnionego dyskryminowania instytucji pożyczkowych, podmiotów przecież regulowanych ustawowo i rejestrowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, w dostępie do danych niezbędnych do prawidłowej oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego.

Propozycja poprawki legislacyjnej:

W ustawie – Prawo bankowe w art. 105 skreśla się ust. 4e, 4f i 4g.

Ad. art. 7 pkt 2 Ustawy (zmieniający art. 9a ust. 8 ustawy o kredycie konsumenckim)

W imieniu Związku Banków Polskich proszę o rozważenie zgłoszenia poprawki polegającej na zmianie art. 9a ust. 8 ustawy o kredycie konsumenckim, co zapewni spójność tego przepisu ze zmianami już wprowadzonymi w art. 4 pkt 3 Ustawy dot. nowego brzmienia art. 105 ust. 4 pkt 6 ustawy - Prawo bankowe. W poprawce tej przesądzono, że z dostępu do rejestrów kredytowych mogą także korzystać instytucje płatnicze w zakresie udzielania kredytu płatniczego.

Proponowana poprawka legislacyjna dot. zmiany brzmienia art. 9a ust. 8 ustawy o kredycie konsumenckim ma na celu zapewnienie w systemie pełnego obiegu wymiany informacji o zdolności kredytowej pomiędzy instytucjami finansowymi, poprzez dodanie także podmiotów udzielających finansowania typu *buy now pay later*.

Aby jednak wymiana ta nie była jednostronna, tzn. aby nie polegała jedynie na udostępnianiu informacji instytucjom płatniczym, ale również na gromadzeniu danych od tych instytucji – bo tylko wtedy mamy do czynienia z równorzędnym traktowaniem wszystkich podmiotów na rynku wymiany informacji – w ślad za przyjętą już zmianą ww. art. 105 ust. 4 pkt 6 ustawy Prawo bankowe, powinna zostać konsekwentnie dokonana zmiana w art. 9a ust. 8 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez uzupełnienie tego przepisu o obowiązek instytucji płatniczych do raportowania danych o udzielonych kredytach i zaległościach w ich spłacie.

Obecnie podmioty udzielające finansowania typu *buy now pay later* będą mogły jedynie korzystać z dostępu do rejestrów kredytowych, natomiast nie będą zobowiązane do raportowania danych o udzielonych kredytach i zaległościach w ich spłacie.

Powyższa zmiana nie tylko zapewni równe traktowanie wszystkich podmiotów korzystających z informacji udostępnianych przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego w celu oceny zdolności kredytowej, ale przede wszystkim **zapewni kompletność danych i ich aktualność.**

Instytucja utworzona na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego działa na zasadzie wzajemności, tj. każdy podmiot otrzymujący informacje jednocześnie raportuje informacje o udzielonych kredytach lub pożyczkach i zaległościach z tego tytułu, tak aby zapewnić kompletność danych niezbędnych dla oceny zdolności kredytowej. Ta sama zasada powinna dotyczyć instytucji płatniczych. Proponowana zmiana jest także w pełni uzasadniona systemowo – z punktu widzenia zasad techniki legislacyjnej i spójności przepisów.

Niezależnie od powyższych argumentów, zwracam uwagę, że raportowanie informacji o udzielonych kredytach przez instytucje płatnicze i zaległościach z nimi związanych domknie systemowo obieg wymiany informacji, zwłaszcza, że brak takich informacji, biorąc pod uwagę wartość transakcji w tym segmencie finansowania, zwłaszcza typu *buy now pay later*, **naraziłaby kredytodawców na niekompletność danych na podstawie których dokonują oceny zdolności kredytowej, a w konsekwencji konsumentów na ryzyko nadmiernego zadłużenia.**

Propozycja poprawki legislacyjnej:

„Art. 9a ust. 8 ustawy o kredycie konsumenckim otrzymuje brzmienie:

Art. 9a ust. 8. Kredytodawca będący instytucją pożyczkową, który udzielił kredytu konsumenckiego, a także krajowa instytucja płatnicza, mała instytucja płatnicza, krajowa instytucja pieniądza elektronicznego, unijna instytucja płatnicza lub unijna instytucja pieniądza elektronicznego, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1907, z późn. zm.), która udzieliła konsumentowi kredytu płatniczego w rozumieniu art. 74 ust. 3 tej ustawy, kredytu konsumenckiego lub odroczenia płatności w innej formie, niezwłocznie przekazuje informację o udzieleniu odpowiednio kredytu konsumenckiego, kredytu płatniczego lub odroczeniu płatności w innej formie instytucji, o której mowa w art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe. Informację o zaległościach w spłacie odpowiednio kredytu konsumenckiego, kredytu płatniczego lub odroczonej płatności w innej formie przekazuje się tej instytucji lub biuru informacji gospodarczej, o którym mowa w ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych.”.

Ad. art. 7 pkt 4 (zmieniający art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim)

W Ustawie w sposób drastyczny (bo aż o 70%) obniżony został limit maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego (MPKK). Zwracam uwagę, że wejście w życie uchwalonego przez Sejm limitu:

- czyni całkowicie nierentownymi ratalne średnio i długoterminowe kredyty konsumenckie, co oznacza, iż wielu kredytodawców może zaprzestać oferowania tego typu bezpiecznych produktów konsumentom,
- wpłynie negatywnie na rentowność działalności kredytodawców i pożyczkodawców na rynku *consumer finance*,

- zniknięcie legalnie działających firm pożyczkowych i niektórych typów (średnio i długoterminowych) kredytów z rynku, przyczyni się do zepchnięcia znaczącej grupy klientów do szarej strefy i do jej rozwoju,
- w konsekwencji zmiany wprowadzanej przedmiotową ustawą nie ograniczą nielegalnych praktyk lichwiarskich, gdyż zmiana przepisów wpłynie wyłącznie na legalnie działających kredytodawców i pożyczkodawców, a nie na tzw. mafie mieszkaniowe czy inne podmioty działające w szarej strefie.

Banki, co do zasady, oferują konsumentom pożyczki i kredyty na średnie i dłuższe okresy, dzięki czemu spłata takiego zadłużenia jest rozłożona na większą liczbę rat. Proponowany w ustawie limit MPKK niestety nie uwzględnia kosztów obsługi, kosztów finansowania czy kosztów ryzyka kredytowego przy tego typu pożyczkach i kredytach. Stawia więc w trochę lepszej sytuacji pożyczki krótkoterminowe tzw. „chwilówki”, oferowane poza sektorem bankowym, gdzie konsument jest zobowiązany do spłaty całości zadłużenia jednorazowo w krótkim czasie. W przypadku tychże pożyczek krótkoterminowych ww. koszty obsługi są znacznie niższe, niż w przypadku pożyczek średnio i długoterminowych, a obrót kapitałem szybszy. W konsekwencji te produkty – jako bardziej rentowne – mają szanse zostać na rynku, zaś dostęp do bezpieczniejszych dla konsumentów spłat ratalnych zostanie mocno ograniczony.

Niestety proponowany wzór limitu MPKK nie jest poparty żadnymi rzetelnymi analizami wpływu na cały rynek *consumer finance*, na firmy na nim działające, ani na ich klientów. Obecny limit MPKK wydaje się wystarczającym kompromisem i ZBP stoi na stanowisku, aby go nie zmieniać w sposób arbitralny, bez rzetelnych analiz rynku i analiz wpływu proponowanych rozwiązań na uczestników tego rynku i ich klientów.

Naszym zdaniem, uchwalenie limitu MPKK w proponowanym kształcie może skutkować zniknięciem wielu firm z rynku, gdyż nowe limity kosztów pozaodsetkowych nie pozwolą na pokrycie kosztów działalności tych pożyczkodawców. Z ofert kredytodawców znikną również niektóre rodzaje kredytów (kredyty na średnie i dłuższe okresy), gdyż przez nowe przepisy staną się one nierentowne. W konsekwencji taka sytuacja będzie skutkować odcięciem ogromnej grupy klientów od legalnych źródeł finansowania i rozwojem szarej strefy.

Konsumentom, którzy nie dostaną finansowania na rynku *consumer finance* będą zmuszeni do skorzystania z oferty podmiotów działających co najmniej na granicy prawa. Potwierdzają to przypadki opisane w uzasadnieniu do projektu.

Z tego też względu podtrzymujemy swoje uwagi prezentowane na forum Sejmu, iż należy rozważyć wprowadzenie poprawki legislacyjnej zakładającej utrzymanie obowiązującego limitu MPKK dla pożyczek zawieranych na okresy dłuższe niż 30 dni, tak aby uwzględnić realne koszty działalności kredytodawcy i możliwość utrzymania jakiegokolwiek rentowności tych produktów.

Aby umożliwić pokrycie kosztów przy okresach kredytowania dłuższych niż 2 lata (większość kredytów udzielanych przez banki) należy także podwyższyć limit kosztów możliwych do naliczenia w całym okresie kredytowania z 45% do obowiązujących 100%. Podwyższenie limitu rocznego i pozostawienie limitu mającego zastosowanie w całym okresie kredytowania na poziomie 45% spowoduje, że nie będzie możliwe pokrycie kosztów pożyczek udzielanych na okresy powyżej 2 lat (limit „wyczerpie” się już po upływie około 1,5 roku kredytowania).

Za nietrafione należy uznać także naprędce szukane uzasadnienie dla proponowanych zmian tak niskiego limitu MPKK w związku z obecną sytuacją gospodarczą w kraju, zgodnie z którym

kredytodawcy i pożyczkodawcy mieliby nie odczuć obniżenia limitu MPKK z uwagi na wysokie w obecnych czasach stopy procentowe wpływające na wysokość odsetek kapitałowych. Należy pamiętać, że odsetki kapitałowe pełnią funkcję wynagrodzenia dla tego, który pożycza kapitał, natomiast koszty pozaodsetkowe służą przede wszystkim pokryciu kosztów związanych z prowadzoną działalnością, obsługą umowy i wykonywaniu różnych czynności na rzecz klienta. Ponadto, należy pamiętać, że dziś funkcjonujemy w środowisku wysokich stóp procentowych, które za jakiś czas znów zostaną obniżone – natomiast rygorystyczny limit MPKK w ustawie dalej będzie obowiązywać, obniżając drastycznie rentowność działalności gospodarczej na rynku *consumer finance*.

Podsumowując, mając na względzie potrzebę utrzymania rentowności kredytów ratalnych w imieniu Związku Banków Polskich proszę o przyjęcie następującej poprawki legislacyjnej:

Propozycja poprawki zakładającej utrzymanie obecnego limitu dla kredytów o okresie spłaty nie krótszym niż 30 dni:

W art. 7 pkt 4 proponujemy zmianę brzmienia lit. a) i c):

w art. 36a:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu dla kredytów o okresie spłaty **nie krótszym niż 30 dni** oblicza się według wzoru:

$$MPKK = (K \times 25\%) + (K \times n/R \times 30\%)$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK – maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K – całkowitą kwotę kredytu,

n – okres spłaty wyrażony w dniach,

R – liczbę dni w roku.”,

c) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Pozaodsetkowe koszty kredytu nie mogą być wyższe od **całkowitej kwoty kredytu**.

3. Pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu obliczoną w sposób określony w ust. 1–1a lub **całkowitą kwotę kredytu**”.

Ad. art. 7 Ustawy (art. 59b ustawy o kredycie konsumenckim)

Związek Banków Polskich wnosi o zmianę art. 59b ustawy o kredycie konsumenckim poprzez wykreślenie ust. 2 tego artykułu, uzależniającego przekazanie danych przez instytucję pożyczkową do instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego od upoważnienia klienta. Wobec wprowadzenia w art. 9a ust. 8 ustawy o kredycie konsumenckim obowiązku przekazywania przez instytucje pożyczkowe informacji o

udzielonych kredytach do instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust.4 Prawa bankowego – **nie może istnieć nadal jednocześnie obowiązek uzyskania upoważnienia konsumenta na przekazanie tych informacji**, bo dochodzi do oczywistej kolizji obowiązku ustawowego do przekazania informacji z drugim obowiązkiem, który uzależnia to przekazanie od upoważnienia klienta. To prowadzi do sytuacji, w której jeśli klient nie udzieli upoważnienia, to instytucja pożyczkowa nie spełni swojego ustawowego obowiązku, a więc pozostanie w kolizji z prawem. Z powyższych względów ta zmiana jest niezbędna.

Propozycja poprawki legislacyjnej:

W ustawie o kredycie konsumenckim w art. 59b skreśla się ust. 2.

Pragnę wyraźnie podkreślić, że sektor bankowy rozumie wagę problemu jakim jest zjawisko lichwy i jest gotowy na dalszą dyskusję w sprawie poszukiwania jak najlepszych rozwiązań służących ochronie konsumentów.

Apeluję również, aby wszelkie rozwiązania wpływające na działalność i rentowność podmiotów rynku finansowego były konsultowane z Komitetem Stabilności Finansowej.

Biorąc powyższe pod uwagę, wyrażam nadzieję, że przedstawione stanowisko zostanie wzięte pod uwagę w ramach prowadzonego procesu legislacyjnego.

W przedmiocie syczuku
Lefi 3

Do wiadomości:

Pan Marcin Warchol – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości